TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. sausio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2007/64/EB — Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje — Bendrosios sutartys — Išankstinė bendro pobūdžio informacija — Pareiga teikti šią informaciją išspausdintą arba naudojant kitą patvariąją laikmeną — Informacija, perduota per elektroninės bankininkystės interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę“

Byloje C-375/15

dėl 2015 m. gegužės 27 d. *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. liepos 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG

prieš

Verein für Konsumenteninformation

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas) ir D. Šváby,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. birželio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* G. Schett,

— *Verein für Konsumenteninformation*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* S. Langer,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Mölls ir H. Tserepa-Lacombe,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2016 m. rugsėjo 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1), iš dalies pakeistos 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/111/EB (OL L 302, 2009, p. 97) (toliau – Direktyva 2007/64), 36 straipsnio 1 dalies ir 41 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG* (toliau – BAWAG) ir *Verein für Konsumenteninformation* (Vartotojų informavimo asociacija, toliau – Asociacija) ginčą dėl sąlygos, kurią BAWAG įtraukė į sutartis su vartotojais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2007/64 18, 21–24, 27 ir 46 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(18) Siekiant užtikrinti mokėjimo paslaugoms keliamų sąlygų ir informavimo reikalavimų skaidrumą, reikėtų nustatyti tam tikras taisykles.

<…>

(21) Šioje direktyvoje turėtų būti nurodytos mokėjimo paslaugų teikėjų pareigos, susijusios su informacijos teikimu mokėjimo paslaugų vartotojams [naudotojams], kurie turėtų gauti tokią pačią aiškiai išdėstytą informaciją apie mokėjimo paslaugas, kad galėtų priimti sprendimus remdamiesi išsamia informacija ir rinktis ES [Europos Sąjungos] teritorijoje. Siekiant skaidrumo, šioje direktyvoje turėtų būti nustatomi būtini suderinti reikalavimai, reikalingi užtikrinti, kad mokėjimo paslaugų vartotojams [naudotojams] būtų suteikta reikiama ir pakankama informacija apie mokėjimo paslaugų sutartį ir mokėjimo operacijas. Siekiant skatinti sklandų bendros rinkos mokėjimo paslaugų veikimą, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė priimti tik šioje direktyvoje nustatytas su informavimu susijusias nuostatas.

(22) Vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo nesąžiningos ir klaidinančios praktikos pagal 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje [ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005, p. 22)], taip pat pagal 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje („Direktyva dėl elektroninės komercijos“) [(OL L 178, 2000, p. 1)] bei 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis [ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB (OL L 271, 2002, p. 16), su daliniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2005/29].

Papildomos nuostatos šiose direktyvose taikomos toliau. Vis dėlto, visų pirma reikėtų aiškiau nustatyti šioje direktyvoje ir [minėtoje Direktyvoje 2002/65] nustatytų informavimo prieš pasirašant sutartį reikalavimų santykį.

(23) Reikalaujama informacija turėtų atitikti vartotojų [naudotojų] poreikius ir būti perduodama standartiniu būdu. Tačiau informavimo apie vieno mokėjimo operaciją reikalavimai turėtų skirtis nuo reikalavimų, keliamų bendrajai sutarčiai, pagal kurią numatoma vykdyti mokėjimo operacijų sekas;

(24) praktikoje bendrosios sutartys ir jose nustatytos mokėjimo operacijos yra daug labiau įprastos ir ekonominiu požiūriu svarbesnės už vieno mokėjimo operacijas. Bendroji sutartis yra būtina, jei yra mokėjimo sąskaita arba konkreti mokėjimo priemonė. Todėl išankstiniam informavimui apie bendrąsias sutartis keliami reikalavimai turėtų būti pakankamai išsamūs, o informacija visuomet turėtų būti teikiama išspausdintą arba naudojant kitą patvariąją laikmeną, pavyzdžiui, sąskaitų spausdintuvų spaudinius, diskelius, vienkartinio įrašymo kompaktinius diskus, skaitmeninius universaliuosius diskus ir asmeninių kompiuterių standžiuosius diskus, kuriuose galima laikyti elektroninį paštą, ir interneto tinklavietes [svetaines], jeigu tokias tinklavietes [svetaines] galima naudoti ateityje informavimo tikslus atitinkančiu laikotarpiu ir kuriose laikomą informaciją galima atkurti nepakitusią. Tačiau dėl būdo, kurį naudojant vėliau suteikiama informacija apie įvykdytas mokėjimo operacijas, turėtų būti galima susitarti mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] sudarytoje bendrojoje sutartyje, pavyzdžiui, interneto bankininkystės atveju, visa informacija apie mokėjimo sąskaitą būtų pateikiama prijungties režimu.

<…>

(27) <…> direktyvoje turėtų būti skiriami du būdai, kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas teiktų informaciją: arba informacija turėtų būti suteikta, t. y. mokėjimo paslaugų teikėj[as] savo iniciatyva turėtų aktyviai informuoti tinkamu laiku, kaip reikalaujama šioje direktyvoje, mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] papildomai nesikreipiant, arba mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] turėtų būti sudaryta galimybė gauti informaciją, atsižvelgiant į bet kokį jo prašymą dėl papildomos informacijos. Pastaruoju atveju siekiantis gauti informacijos mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] turėtų imtis aktyvių veiksmų, pvz., jos aiškiai paprašyti iš mokėjimo paslaugų teikėjo, registruotis į banko sąskaitos elektroninio pašto dėžutę arba įdėti banko kortelę į spausdintuvą, kad gautų sąskaitos išrašus. <…>

<…>

(46) kad mokėjimo sistema veiktų sklandžiai ir veiksmingai, vartotojas [naudotojas] turi galėti pasitikėti mokėjimo paslaugų teikėju, kuris tinkamai ir per sutartą laiką įvykdo mokėjimo operaciją. Paprastai teikėjas gali įvertinti su mokėjimo operacija susijusią riziką. Būtent mokėjimo paslaugų teikėjas pasirūpina mokėjimo sistema, imasi priemonių atšaukti neteisingai nukreiptas arba paskirstytas lėšas ir dažniausiai priima sprendimą dėl mokėjimo operacijos vykdyme dalyvaujančių tarpininkų. <…>“

4 Direktyvos 2007/64 4 straipsnyje „Sąvokos“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<…>

12) bendroji sutartis – mokėjimo paslaugų sutartis, kuria reglamentuojamas būsimas atskirų ir paskesnių mokėjimo operacijų vykdymas ir kurioje gali būti nustatyta pareiga atidaryti mokėjimo sąskaitą bei jos atidarymo sąlygos;

<…>

25) patvarioji laikmena – priemonė, kuri suteikia galimybę mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad su informacija būtų galima susipažinti ateityje informacijos paskirtį atitinkančiu laikotarpiu, ir kuri leidžia atgaminti saugomą informaciją jos nepakeičiant;

<…>“

5 Šios direktyvos III antraštinėje dalyje „Mokėjimo paslaugų teikimo sąlygų skaidrumas ir informacijos reikalavimai“ išdėstytas 1 skyrius „Bendrosios taisyklės“. Daugelyje šios antraštinės dalies nuostatų, be kita ko, nurodomi jos 30 ir 31 straipsniai.

6 Minėtos direktyvos 30 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši antraštinė dalis taikoma vieno mokėjimo operacijoms, bendrosioms sutartims ir mokėjimo operacijoms, kurias jos apima. Šalys gali susitarti visos šios antraštinės dalies ar jos dalies netaikyti tais atvejais, kai mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] nėra vartotojas.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad šios antraštinės dalies nuostatos labai mažoms įmonėms taikomos taip pat, kaip vartotojams.

<…>“

7 Direktyvos 97/7 31 straipsnyje „Kitos Bendrijos teisės aktų nuostatos“ nurodyta:

„Šios antraštinės dalies nuostatos neriboja kitų Bendrijos teisės aktų nuostatų, apimančių papildomus reikalavimus dėl išankstinio informavimo.

Tačiau tais atvejais, kai taikoma ir Direktyva [2002/65 su pakeitimais, padarytais Direktyva 2005/29], vietoj tos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatytų informavimo reikalavimų, išskyrus tos dalies 2 punkto c–g papunkčius, 3 punkto a, d ir e papunkčius bei 4 punkto b papunktį, taikomi šios direktyvos 36, 37, 41 ir 42 straipsniai.“

8 Direktyvos 2007/64 III antraštinės dalies 2 skyriaus pavadinimas „Vieno mokėjimo operacijos“. Daugelyje šios antraštinės dalies nuostatų, be kita ko, nurodomi jos 35–37 straipsniai.

9 Minėtos Direktyvos 2007/64 35 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šis skyrius taikomas vieno mokėjimo operacijoms, kurioms netaikoma bendroji sutartis.

2. Kai mokėjimo nurodymas įvykdyti vieno mokėjimo operaciją perduodamas naudojant bendrojoje sutartyje numatytą mokėjimo priemonę, mokėjimo paslaugų teikėjas neprivalo pateikti tos informacijos arba sudaryti sąlygų susipažinti su ta informacija, kuri mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] jau pateikta remiantis su kitu mokėjimo paslaugų teikėju sudaryta bendrąja sutartimi arba kuri jam bus pateikta pagal tą bendrąją sutartį.“

10 Direktyvos 2007/64 36 straipsnyje „Išankstinė bendro pobūdžio informacija“ numatyta:

„1. Valstybės narės reikalauja, kad iki mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] įpareigojimo vieno mokėjimo operacijos sutartimi arba oferta mokėjimo paslaugų teikėjas lengvai prieinamu būdu sudarytų mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] galimybę susipažinti su 37 straipsnyje nurodyta informacija ir sąlygomis. Mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] prašymu mokėjimo paslaugų teikėjas informaciją pateikia ir sąlygas nurodo popierine forma arba naudodamas kitą patvariąją

laikmeną. Informacija ir sąlygos išdėstomos lengvai suprantamais žodžiais, aiškia ir suprantama forma, valstybės narės, kurioje siūloma mokėjimo paslauga, oficialia kalba arba kita kalba, dėl kurios susitarė šalys.

<…>

3. Pareigos pagal 1 dalį taip pat gali būti įvykdytos pateikus sutarties dėl vieno mokėjimo paslaugos projekto kopiją arba mokėjimo nurodymo projektą, kuriame pateikiama informacija ir sąlygos, nurodytos 37 straipsnyje.“

11 Direktyvos 2007/64 37 straipsnio „Informacija ir sąlygos“ 1 dalyje nurodoma informacija, kuri turi būti pateikta mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui], ir jam pranešta apie šias sąlygas arba sudarytos sąlygos su jomis susipažinti.

12 Direktyvos 2007/64 III antraštinės dalies 3 skyriuje „Bendrosios sutartys“, be kita ko, įtvirtinti 40–43 straipsniai.

13 Minėtos direktyvos 40 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„Šis skyrius taikomas mokėjimo operacijoms, kurias apima bendroji sutartis.“

14 Šios direktyvos 41 straipsnis „Išankstinė bendro pobūdžio informacija“ išdėstytas taip:

„1. Valstybės narės reikalauja, kad likus pakankamai laiko iki mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] įpareigojimo bendrąja sutartimi arba oferta mokėjimo paslaugų teikėjas popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną suteiktų mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] 42 straipsnyje nurodytą informaciją ir praneštų apie jame nurodytas sąlygas. Informacija ir sąlygos išdėstomos lengvai suprantamais žodžiais, aiškia ir suprantama forma, valstybės narės, kurioje siūloma mokėjimo paslauga, oficialiąja kalba arba kita kalba, dėl kurios susitarė šalys.

2. Jei bendroji sutartis buvo sudaryta mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] prašymu naudojant nuotolinio ryšio priemones, kuriomis nesudaromos sąlygos mokėjimo paslaugų teikėjui laikytis 1 dalies, mokėjimo paslaugų teikėjas įvykdo savo pareigas pagal tą dalį iš karto, sudarius bendrąją sutartį.

3. Pareigos pagal 1 dalį taip pat gali būti įvykdytos pateikus bendrosios sutarties projekto, kuriame pateikiama informacija ir sąlygos, nurodytos 42 straipsnyje, kopiją.“

15 Tos pačios direktyvos 42 straipsnyje „Informacija ir sąlygos“ nurodoma informacija, kuri turi būti pateikta mokėjimo paslaugų naudotojui, ir sąlygos, apie kurias jam turi būti pranešta.

16 Direktyvos 2007/64 43 straipsnyje „Informacijos prieinamumas ir bendrosios sutarties sąlygos“ numatyta:

„Sutartinių santykių metu mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] turi teisę bet kada, pateikęs prašymą, gauti bendrosios sutarties sutartines sąlygas ir 42 straipsnyje nurodytą informaciją ir sąlygas, pateikiamas popierine forma ar naudojant kitą patvariąją laikmeną.“

17 Direktyvos 2007/64 44 straipsnyje „Bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai“ nustatyta:

„1. Visus bendrosios sutarties bei 42 straipsnyje nurodytos informacijos ir sąlygų pakeitimus mokėjimo paslaugų teikėjas pasiūlo tokiu pačiu būdu, kaip numatyta 41 straipsnio 1 dalyje, ir ne vėliau kaip likus dviem mėnesiams iki siūlomos jų taikymo datos.

Atitinkamais atvejais pagal 42 straipsnio 6 dalies a punktą mokėjimo paslaugų teikėjas praneša mokėjimo paslaugų naudotojui, kad laikoma, jog mokėjimo paslaugų naudotojas sutinka su šiais pakeitimais, jeigu jis iki jų siūlomos įsigaliojimo dienos mokėjimo paslaugų teikėjui nepraneša, kad su jais nesutinka. Šiuo atveju mokėjimo paslaugų teikėjas nurodo, kad mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] turi teisę nedelsdamas ir nemokėdamas jokių mokesčių nutraukti bendrąją sutartį prieš dieną, kurią, kaip siūloma, pradedami taikyti pakeitimai.

2. Palūkanų normų ar valiutų keitimo kursų pakeitimai gali būti taikomi nedelsiant ir be įspėjimo, jei tokia teisė nustatyta bendrojoje sutartyje ir jei pakeitimai grindžiami bazinėmis palūkanų normomis ar baziniais valiutų keitimo kursais, dėl kurių susitarta pagal 42 straipsn[į] <…> Mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] informuojamas apie bet kokį palūkanų normos pakeitimą kuo anksčiau tokiu pačiu būdu, kaip numatyta 41 straipsnio 1 dalyje, išskyrus atvejus, kai šalys konkrečiai susitaria dėl informacijos pateikimo ar sąlygų su ja susipažinti sudarymo dažnumo ar būdo. Tačiau palūkanų normos ar valiutų keitimo kursų pakeitimai, kurie yra palankesni mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui], gali būti taikomi be įspėjimo.

<…>“

Austrijos teisė

18 2009 m. Mokėjimo paslaugų įstatymu (*Bundesgesetz über die Erbringung von Zahlungsdiensten* (*Zahlungsdienstegesetz – ZaDiG*), *BGBl.* I, 66/2009, toliau – Mokėjimo paslaugų įstatymas) į Austrijos teisę perkeliama Direktyva 2007/64.

19 Mokėjimo paslaugų įstatymo 26 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Iki mokėjimo paslaugų naudotojo įpareigojimo pagal bendrąją sutartį arba ofertą mokėjimo paslaugų teikėjas pateikia mokėjimo paslaugų naudotojui informaciją ir sutarties sąlygas:

1) kai pasirašoma bendroji sutartis pagal 28 straipsnį, popieriuje arba, jeigu mokėjimo paslaugų naudotojas sutinka, naudodamas kitą patvariąją laikmeną <…>

<…>

2. Informacija ir sutartinės sąlygos turi būti išdėstytos aiškiai ir suprantamai <…>“

20 Šio įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Mokėjimo paslaugų teikėjas privalo:

1) pateikti mokėjimo paslaugų naudotojui bendrosios sutarties pakeitimų pasiūlymą ne vėliau kaip likus dviem mėnesiams iki planuojamos jų įsigaliojimo datos, kaip numatyta 26 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 2 dalyje <…>

<…>“

21 2001 m. Elektroninės prekybos įstatymu (*Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt werden* (*E-Commerce-Gesetz* – ECG), *BGBl.* I, 152/2001, toliau – Elektroninės prekybos įstatymas) į Austrijos teisę perkeliama Direktyva 2000/31.

22 Elektroninės prekybos įstatymo 11 straipsnyje nustatyta:

„Paslaugų teikėjas turi pateikti naudotojui sutartines sąlygas ir bendrąsias sąlygas taip, kad pastarasis galėtų jas išsaugoti arba atgaminti. Ši pareiga negali būti pakeista naudotojo nenaudai.“

23 Elektroninės prekybos įstatymo 12 straipsnyje nustatyta:

„Su sutartimi susiję elektroniniai pranešimai, kitos teisiškai svarbios elektroninės žinutės, taip pat elektroniniai patvirtinimai apie gavimą laikomi pateiktais, jeigu šalis, kuriai jie skirti, su jais gali susipažinti įprastomis sąlygomis. Ši nuostata negali būti pakeista naudotojo nenaudai.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

24 Pagal Austrijos teisės aktus asociacija turi teisę imtis veiksmų, kad apsaugotų vartotojų interesus.

25 BAWAG yra bankas, vykdantis savo veiklą visoje Austrijos teritorijoje. Santykiuose su vartotojais jis taiko bendrąsias sąlygas, kurios reglamentuoja elektroninės bankininkystės interneto svetainės naudojimo tvarką.

26 Elektroninės bankininkystės interneto svetainės bendrosiose sąlygose nustatyta sąlyga, pagal kurią „pranešimai ir išrašai (pirmiausia informacija apie sąskaitas, sąskaitų išrašai, kredito kortelių išrašai, pranešimai apie pakeitimus ir t. t.), kuriuos bankas turi perduoti klientui arba suteikti jam galimybę su jais susipažinti, klientui sutikus naudotis elektronine bankininkyste, įteikiami paštu arba elektroninėmis priemonėmis užtikrinant galimybę juos gauti arba perduodami per [BAWAG] elektroninės bankininkystės sistemą.“

27 Prieiga prie minėtos svetainės buvo suteikta pagal sutartį, kuri papildo sutartį dėl banko sąskaitos atidarymo ir tvarkymo ir yra bendrosios sutarties dalis.

28 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad į vartotojams, kurie turi prieigą prie elektroninės bankininkystės interneto svetainės, skirtą interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę išsiųsti pranešimai joje lieka nepakeisti ir nėra panaikinami šių vartotojų informavimo tikslus atitinkančiu laikotarpiu, todėl su jais galima susipažinti ir jie gali būti atkurti nepakitę elektroniniu būdu arba atspausdinami. Vartotojai šiuos pranešimus gali tvarkyti ir prireikus panaikinti.

29 Asociacija pareiškė *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas) ieškinį, prašydama uždrausti BAWAG taikyti numatytą sąlygą arba bet kokią jos bendrosiose sąlygose nustatytą lygiavertę sąlygą.

30 Asociacijos manymu, šios sąlygos prieštarauja Mokėjimo paslaugų įstatymo nuostatoms.

31 Po to, kai 2013 m. spalio 31 d. sprendimu *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas) patenkino asociacijos ieškinį, BAWAG apskundė šį sprendimą apeliacine tvarka *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis federalinės žemės teismas, Austrija).

32 2014 m. balandžio 11 d. sprendimu *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis federalinės žemės teismas) iš dalies pakeitė *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas) sprendimą. BAWAG pateikė kasacinį skundą (*Revision*) dėl *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis federalinės žemės teismas) sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

33 Manydamas, kad ginčo pagrindinėje bylos baigtis priklauso nuo Direktyvos 2007/64 nuostatų aiškinimo, *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2007/64 41 straipsnio 1 dalį ir 36 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad informacija (elektronine forma), kuri iš banko į kliento elektroninio pašto dėžutę perduodama naudojantis elektroninės bankininkystės interneto svetaine taip, kad klientas, prisijungęs prie [elektroninės bankininkystės interneto svetainės], spragtelėjęs gali parsisiųsti šią informaciją, klientui perduodama patvariąja laikmena?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas:

Ar [Direktyvos 2007/64] 41 straipsnio 1 dalį ir 36 straipsnio 1 dalį tokiu atveju reikia aiškinti taip, kad:
a) bankas turi informaciją patvariojoje laikmenoje, bet klientui jos neperduoda, o tik sudaro galimybę su ja susipažinti, arba
b) apskritai tai yra tik galimybės susipažinti su informacija sudarymas, nenaudojant patvariosios laikmenos?“

Dėl prejudicinių klausimų

34 Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti bendrai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyvos 2007/64 41 straipsnio 1 dalis ir 44 straipsnio 1 dalis, siejamos su šios direktyvos 4 straipsnio 25 dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad minėtos direktyvos 42 straipsnyje numatyti informacijos ir sąlygų bei Bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai, apie kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas šių paslaugų naudotojui pranešė naudodamas elektroninės bankininkystės interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę, gali būti laikomi pateiktais naudojant patvariąją laikmeną, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, ar tik pateiktais šiam naudotojui su jais susipažinti, kaip tai numatyta tos pačios direktyvos 36 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, kiek tai susiję su šios direktyvos 37 straipsnyje numatyta informacija ir sąlygomis.

35 Pirmiausia pažymėtina, kad Direktyvos 2007/64 36 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga iš anksto pateikti mokėjimo paslaugų naudotojui bendro pobūdžio informaciją, kiek tai susiję su vieno mokėjimo operacijos sutartimi arba oferta, kurių neapima bendroji sutartis, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 12 punktą, o kiek tai susiję su mokėjimo operacijoms, kurias apima bendroji sutartis, tokia pareiga numatyta šios direktyvos 41 straipsnio 1 dalyje.

36 Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 12 dalyje bendroji sutartis apibrėžta kaip mokėjimo paslaugų sutartis, reglamentuojanti būsimą atskirų ir paskesnių mokėjimo operacijų įvykdymą, kurioje gali būti nustatyta pareiga atidaryti mokėjimo sąskaitą ir jos atidarymo sąlygos.

37 Pagal šios direktyvos 41 straipsnio 1 dalį valstybės narės reikalauja, kad likus pakankamai laiko iki mokėjimo paslaugų naudotojo įpareigojimo pagal bendrąją sutartį arba oferta mokėjimo paslaugų teikėjas popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną suteiktų mokėjimo paslaugų naudotojui 42 straipsnyje nurodytą informaciją ir praneštų apie jame nurodytas sąlygas.

38 Be to, iš Direktyvos Nr. 2007/64 44 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos matyti, kad visus bendrosios sutarties ir 42 straipsnyje nurodytos informacijos ir sąlygų pakeitimus mokėjimo paslaugų teikėjas pasiūlo tokiu pačiu būdu, kaip numatyta 41 straipsnio 1 dalyje, ir ne vėliau kaip likus dviem mėnesiams iki siūlomos jų taikymo datos.

39 Siekiant naudingai atsakyti į pateiktus klausimus, reikia išnagrinėti abu reikalavimus, kurie numatyti tos pačios direktyvos 41 straipsnio 1 dalyje, t. y. reikalavimą pateikti atitinkamą informaciją naudojant patvariąją laikmeną, ir reikalavimą, kad ši informacija būtų pateikta mokėjimo paslaugų naudotojui.

40 Pirma, sąvoka „patvarioji laikmena“, nustatyta Direktyvos 2007/64 41 straipsnio 1 dalyje, šios direktyvos 4 straipsnio 25 dalyje apibrėžta kaip priemonė, kuri suteikia galimybę mokėjimo paslaugų vartotojui saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad su ja būtų galima susipažinti ateityje, informacijos paskirtį atitinkančiu laikotarpiu, ir kuri suteikia galimybę saugomą informaciją atgaminti nepakeistą.

41 Minėtos direktyvos 24 konstatuojamoje dalyje nurodyta, kad išankstiniam informavimui apie bendrąsias sutartis keliami reikalavimai turėtų būti pakankamai išsamūs, o informacija visuomet turėtų būti teikiama popieriuje arba naudojant kitą patvariąją laikmeną, pavyzdžiui, sąskaitų spausdintuvais atspausdintus spaudinius, diskelius, vienkartinio įrašymo kompaktinius diskus, skaitmeninius universaliuosius diskus ir asmeninių kompiuterių standžiuosius diskus, kuriuose galima laikyti elektroninį paštą, taip pat interneto svetaines, jeigu su jose laikoma informacija galima susipažinti ateityje informavimo tikslus atitinkančiu laikotarpiu ir šią informaciją galima atkurti nepakitusią.

42 Remdamasis, pirmiausia, 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66, ir pataisymai OL L 207, 2009, 14; OL L 199, 2010, p. 40; OL L 234, 2011, p. 46, ir OL L 36, 2015, p. 15) 3 straipsnio m punkte pateiktu „patvarios laikmenos“ apibrėžimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši laikmena, analogiškai popierinei laikmenai, turi užtikrinti vartotojui, kad jis turės šioje nuostatoje nurodytą informaciją, kad prireikus galėtų įgyvendinti savo teises. Šiuo klausimu svarbi yra vartotojui suteikta galimybė išsaugoti jam asmeniškai skirtą informaciją, garantija, kad jos turinys nebus pakeistas ir ji bus prieinama reikiamą laiką bei galimybė atgaminti nepakitusią informaciją (šiuo klausimu žr. 2012 m. liepos 5 d. Sprendimo *Content Services*, C-49/11, EU:C:2012:419, 42–44 punktus ir 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 35 punktą).

43 Taigi, darytina išvada, kaip nurodė generalinis advokatas išvados 51–63 punktuose ir kaip iš esmės nusprendė Europos laisvosios prekybos asociacijos šalių (ELPA) teismas 2010 m. sausio 27 d. sprendime *Inconsult Anstalt c. Finanzmarktaufsicht* (E-04/09, *EFTA Court Report* 2009–2010, p. 86, 63–66 punktai), kad tam tikros interneto svetainės turi būti laikomos „patvariosiomis laikmenomis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 25 punktą.

44 Atsižvelgiant į šio sprendimo 40–42 punktus taip yra tuomet, kai interneto svetainė leidžia mokėjimo paslaugų vartotojui saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad su informacija būtų galima susipažinti ateityje, informacijos paskirtį atitinkančiu laikotarpiu, ir suteikia galimybę saugomą informaciją atgaminti nepakeistą. Be to, kad interneto svetainė galėtų būti laikoma „patvariąja laikmena“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, negali būti jokios galimybės mokėjimo paslaugų teikėjui arba kitam operatoriui, kuriam buvo patikėtas šios svetainės administravimas, vienašališkai pakeisti jos turinį.

45 Šis aiškinimas atitinka Direktyvos 2007/64 21 ir 22 konstatuojamosiose dalyse paskelbtus tikslus – užtikrinti mokėjimo paslaugų naudotojų ir pirmiausia vartotojų apsaugą.

46 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje įvykdytos šio sprendimo 44 punktuose nustatytos sąlygos.

47 Antra, kiek tai susiję su klausimu, kada Direktyvos 2007/64 informacijos ir sąlygų, apibrėžtų Direktyvos 2007/64 42 straipsnyje, ir bendrosios sutarties pakeitimai gali būti laikomi „pateikti“ naudojant patvariąją laikmeną, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 41 straipsnio 1 dalį, pažymėtina, kad, kaip nurodyta minėtos direktyvos 27 punkte, joje turėtų būti skiriami du būdai, kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas teiktų informaciją: mokėjimo paslaugų teikėjas turi atitinkamą informaciją suteikti, t. y. jis turi aktyviai informuoti mokėjimo paslaugų naudotoją, šiam papildomai nesikreipiant, arba jis turi sudaryti mokėjimo paslaugų naudotojui galimybę su ja susipažinti, atsižvelgdamas į bet kokį galimą jo prašymą dėl papildomos informacijos. Pastaruoju atveju siekiantis

gauti informacijos mokėjimo paslaugų naudotojas turėtų imtis aktyvių veiksmų, pavyzdžiui, jos aiškiai paprašyti iš mokėjimo paslaugų teikėjo, prisijungti prie savo banko sąskaitos internetu arba įdėti banko kortelę į banko sąskaitos išrašų spausdintuvą.

48 Iš to aišku, kad tuomet, kai Direktyvoje 2007/64 numatyta, jog mokėjimo paslaugų teikėjas atitinkamą informaciją suteikia šių paslaugų naudotojui, būtent šis teikėjas privalo imtis aktyvių veiksmų ir suteikti šią informaciją.

49 Kadangi mokėjimo paslaugų naudotojų ir pirmiausia vartotojų apsauga, kaip buvo pažymėta šio sprendimo 45 punkte, taip pat yra vienas iš minėtos direktyvos tikslų, negalima, kaip nurodė generalinis advokatas išvados 75–77 punktuose, iš mokėjimo paslaugų naudotojų pagrįstai reikalauti, kad jie reguliariai tikrintų visus elektroninius pranešimus, kuriuos gauti jie yra užsiregistravę, net jeigu pagal Direktyvos 2007/64 44 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą esant joje numatytoms aplinkybėms laikoma, jog šie naudotojai sutiko su pasiūlytais bendrosios sutarties sąlygų pakeitimais.

50 Vis dėlto, mokėjimo paslaugų teikėjo šių paslaugų naudotojui per elektroninės bankininkystės interneto svetainės pašto dėžutę perduota atitinkama informacija gali būti laikoma pateikta, kaip apibrėžta Direktyvos 2007/64 41 straipsnio 1 dalyje, jeigu toks perdavimas yra susijęs su šio teikėjo aktyviais veiksmais, kuriais siekiama šį naudotoją supažindinti su šioje svetainėje esančia informacija, ir prieinamumu prie šios informacijos minėtoje svetainėje.

51 Kaip nurodė generalinis advokatas išvados 79 punktuose, tokį elgesį gali sudaryti laiško arba elektroninio laiško išsiuntimas vienu iš šių paslaugų naudotojo adresų, kurį jis paprastai naudoja ryšiams su kitais asmenimis palaikyti ir kurį šalys susitarė naudoti mokėjimo paslaugų teikėjo ir šio naudotojo sudarytoje bendroje sutartyje. Vis dėlto, taip pasirinktu adresu negali būti adresas, kurį mokėjimo paslaugų teikėjas arba kitas verslininkas, kuriam buvo patikėtas šios elektroninės bankininkystės interneto svetainės administravimas, priskyrė minėtam naudotojui, jeigu tas pats naudotojas šios svetainės, nors joje ir yra elektroninio pašto dėžutė, paprastai nenaudoja ryšiams su kitais asmenimis palaikyti.

52 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atsižvelgiant į visas aplinkybes pagrindinėje byloje gali būti laikoma, kad mokėjimo paslaugų teikėjas ėmėsi aktyvių veiksmų ir šių paslaugų naudotojui pranešė apie šios Direktyvos 2007/64 42 straipsnyje apibrėžtos informacijos ir sąlygų ir bendrosios sutarties sąlygų pakeitimus.

53 Atsižvelgiant į visus pirmiau išdėstytus svarstymus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip:

— Direktyvos 2007/64 41 straipsnio 1 dalis ir 44 straipsnio 1 dalis, siejamos su šios direktyvos 4 straipsnio 25 dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad minėtos direktyvos 42 straipsnyje numatyti informacijos ir sąlygų bei bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai, apie kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas šių paslaugų naudotojui pranešė per elektroninės bankininkystės interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę, gali būti laikomi pateiktais naudojant patvariąją laikmeną, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, tik tuomet, jei įvykdytos dvi sąlygos:

  — ši interneto svetainė leidžia šiam naudotojui saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad per reikiamą laiką jis galėtų prie jos prieiti ir atgaminti nepakitusią, o šis teikėjas arba kitas verslininkas neturėtų galimybės vienašališkai keisti jos turinio, ir

  — jeigu mokėjimo paslaugų naudotojas tam, kad galėtų susipažinti su minėta informacija, turi patikrinti tokią interneto svetainę, perduodamas šią informaciją mokėjimo paslaugų teikėjas imasi aktyvių veiksmų, skirtų šiam naudotojui pranešti, kad minėta informacija pateikta interneto svetainėje ir galima su ja susipažinti.

— Jei norėdamas sužinoti nagrinėjamą informaciją mokėjimo paslaugų naudotojas turi patikrinti tokią interneto svetainę, su ja šiam naudotojui tiesiog sudaroma galimybė susipažinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 36 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, kai mokėjimo paslaugų teikėjas, pateikdamas šią informaciją, nesiėmė tokių aktyvių veiksmų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB, iš dalies pakeistą 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/111/EB, 41 straipsnio 1 dalį ir 44 straipsnio 1 dalį, siejamas su šios direktyvos 4 straipsnio 25 dalimi, aiškinti taip, kad minėtos direktyvos 42 straipsnyje numatyti informacijos ir sąlygų bei bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai, apie kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas šių paslaugų naudotojui pranešė per elektroninės bankininkystės interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę, gali būti laikomi pateiktais naudojant patvariąją laikmeną, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, tik tuomet, jei įvykdytos dvi sąlygos:

— ši interneto svetainė leidžia šiam naudotojui saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad per reikiamą laiką jis galėtų prie jos prieiti ir atgaminti nepakitusią, o šis teikėjas arba kitas verslininkas neturėtų galimybės vienašališkai keisti jos turinio, ir

— jeigu mokėjimo paslaugų naudotojas tam, kad galėtų susipažinti su minėta informacija, turi patikrinti tokią interneto svetainę, perduodamas šią informaciją mokėjimo paslaugų teikėjas imasi aktyvių veiksmų, skirtų šiam naudotojui pranešti, kad minėta informacija pateikta interneto svetainėje ir galima su ja susipažinti.

Jei norėdamas sužinoti nagrinėjamą informaciją mokėjimo paslaugų naudotojas turi patikrinti tokią interneto svetainę, su ja šiam naudotojui tiesiog sudaroma galimybė susipažinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 su pakeitimais, padarytais Direktyva 2009/111, 36 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, kai mokėjimo paslaugų teikėjas, pateikdamas šią informaciją, nesiėmė tokių aktyvių veiksmų.

Parašai.